

the investigation of mass unrest, the amount of evidential information that can be seized during effective searches of various categories is quite significant. Therefore, at the initial stage of criminal proceedings, it is desirable to algorithmize the actions of law enforcement officers by constructing specific typical investigative situations.

Список використаних джерел:

1. Єфімов М.М. Розслідування злочинів проти громадського порядку та моральності : навч. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. / Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.

2. Іщенко А. Проблема слідчих ситуацій, як складова навчального курсу криміналістики / А. Іщенко, Г. Щербаків // *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2003. № 2. С. 57–63.

3. Качковський М. С., Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування умисного введення в обіг на ринку України небезпечної продукції[Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/40748/%CA>

4. Криміналістика : учебник / под ред. Ю. Г. Корухова, В. Г. Коломацького. М. : Академия МВД СССР, 1984. 458 с.

5. Кузьменко О.П. Початковий етап розслідування масових заворушень. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2017. 225 с.

6. Скригонюк М.І. Слідчі ситуації й тактичні операції при розслідуванні масових заворушень. *Вісник Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2005. № 67-69. С. 120-123.

Ляшенко Артем Сергійович,

курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Приловський Володимир Володимирович,
старший викладач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ДІЇ СЛІДЧОГО ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПО ГАРЯЧИХ СЛІДАХ

Досить широке відображення в юридичній літературі, стосовно розслідування злочинів в найкоротший термін після їх вчинення, одержав термін «по гарячих слідах». Серед практичних працівників поняття

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

«розслідування злочину по гарячих слідах» не визиває ніяких непорозумінь, але проведеним дослідженням з'ясовано, що однозначного визначення цього поняття і терміну тривалості «гарячих слідів» не існує.

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає, що термін «по гарячих слідах» – це «слідом за подією, не зволікаючи часу; негайно»

Під розслідуванням злочинів по гарячих слідах розуміють діяльність слідчого, оперативних й інших підрозділів поліції по встановленню в передбаченому законом порядку максимальної доказової і значимої інформації про подію злочину, особах, що вчинили це діяння і причетних до його вчинення, а також інших обставинах, що представляють інтерес по даному факту, у найкоротший термін з моменту виявлення злочину.

При цьому увага акцентується на встановленні максимуму доказової інформації, у той час як першочерговою метою такої діяльності вважається встановлення, а при можливості – і затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину. Зазначення щодо найкоротших термінів говорить про те, що особу, яка вчинила злочин, повинно бути встановлено при проведенні першочергових слідчо-оперативних заходів протягом найкоротшого часу (бажано за 24 години, хоча цей термін може бути до 3-днів, в деяких випадках продовжений до 7-10 днів) з моменту одержання повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення (злочин) чи з моменту виявлення такого правопорушення. Розслідування злочину по гарячих слідах повинно розглядатися не як остаточний, а лише як попередній результат діяльності органів внутрішніх справ щодо конкретного протиправного діяння.

При розслідуванні по гарячих слідах час проведення першочергових слідчо-оперативних заходів максимально стискується.

Основними елементами слідчо-оперативного забезпечення розкриття по гарячих слідах є:

1. Типове програмування першочергових і організаційних слідчо-оперативних заходів (також невідкладних слідчих дій).
2. Інформаційне забезпечення діяльності слідчо-оперативної групи в польових або інших реально складених умовах.
3. Організація взаємодії слідчого з оперативним працівником й іншими особами, що беруть участь у розслідуванні злочину, з урахуванням повноважень кожного.
4. Взаємодія оперативного працівника з особами, що співробітничать з оперативними підрозділами на конфіденційній основі.
5. Взаємодія з громадськістю і використання засобів масової інформації.

Успішне розслідування злочинів по гарячих слідах забезпечується відповідною кваліфікованою організацією діяльності слідчого і органу внутрішніх справ.

При виїзді на місце події слідчому необхідно керувати діями всіх членів слідчо-оперативної групи щодо збору в максимальному обсязі всієї значимої інформації про подію злочину, особах, що його вчинили і причетних до вчинення; встановлення очевидців вчиненого злочину, а також осіб, яким що-небудь може бути відомо про подію злочину або про злочинців, що його вчинили (будь-які значимі зведення: імена, прізвиська, прикмети, функціональні й інші особливості)

Для успішної організації розслідування по гарячих слідах слідчому необхідно приділити увагу правильному розподілу сил та засобів і максимально чіткому визначенню обов'язків кожного учасника СОГ, що приймають участь у розслідуванні злочину, встановити, хто, коли і які дії повинен виконувати в силу своїх повноважень.

Для виявлення і затримання злочинців, розшуку викрадених речей, виявлення свідків, надання сприяння при проведенні окремих слідчо-оперативних заходів, встановлення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину, нерідко використовують звертання до населення з проханням допомогти в розслідуванні. Ці звертання публікуються в газетах, а також передаються по телебаченню і радіо. Система даних дій входить складовою частиною в такий значимий елемент розслідування злочинів по гарячих слідах, як використання допомоги громадськості.

При розслідуванні злочину по гарячих слідах особливу роль грає **фактор часу**; у зв'язку з цим першочергові заходи носять специфічний характер і проходять у визначених умовах, що впливають на діяльність усіх співробітників органів внутрішніх справ, які приймають участь у розслідуванні даних злочинів.

Раптовість виникнення ситуації припускає попередню підготовку і планування діяльності слідчо-оперативної групи для того, щоб на момент виявлення злочину чи повідомлення про нього не виникло проблем з організацією діяльності групи щодо проведення першочергових дій. Планування дій може здійснюватися як у рамках планування розслідування в цілому, так і в рамках планування комплексу дій пошукового характеру, спрямованих на встановлення особи чи розшук передбачуваного злочинця.

Дефіцит часу для прийняття і здійснення тактичних рішень має на увазі необхідність одночасного проведення ряду слідчих і оперативних дій, що веде до залучення відповідної кількості співробітників органів поліції. У зв'язку з цим на слідчого накладається велика відповідальність за організацію заходів і контроль за діяльністю осіб, що входять у групу по розкриттю злочину, з метою досягнення злагожденості в роботі.

З іншого боку, саме дефіцит часу найчастіше допомагає при розкритті злочинів по гарячих слідах. Якщо з моменту злочину до його

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

виявлення пройшло мало часу, злочинець не встигає далеко піти від місця події, тим більше – ретельно приховати сліди злочину. Крім того, дефіцит часу не дає йому можливості ретельно обміркувати, спланувати свої показання на випадок затримання. Очевидці (свідки) і потерпілі також зможуть дати більш точні і повні пояснення та показання, якщо їх опитати (допитати) відразу ж після вчинення злочину. У першу чергу з'ясовуються питання, що дозволять установити можливого злочинця й шлях його руху з місця вчинення злочину і звузити коло його пошуку, а також представити подію злочину і розмір заподіяної шкоди загалом. Тому що час на одержання всієї необхідної інформації для розслідування злочину по гарячих слідах обмежений, надалі ці ж питання опрацьовуються більш детально – після затримання злочинця, при проведенні наступних заходів.

Організація роботи з розкриття і розслідування злочинів по гарячих слідах носить **специфічний** характер. При цьому слідчому доцільно використовувати наявні алгоритми, що враховують специфіку кожного виду злочину, відповідно до наявної на момент виявлення злочину інформації.

Значення розкриття злочинів по гарячих слідах визначається широким колом обставин:

- 1) найбільшим збереженням слідів, мінімумом перешкод (як об'єктивного, так і суб'єктивного плану) і, отже, широкими можливостями успішного використання наявної інформації для розшуку злочинців;
- 2) оперативність дій, особливо при високому рівні організації взаємодії, нерідко дозволяє встановити й затримати злочинців на шляхах відходу з місця події, в процесі реалізації злочинного наміру (наприклад, при незаконному заволодінні автотранспортними засобами);
- 3) швидке розкриття злочинів попереджає наступну (до моменту встановлення й викриття) злочинну діяльність затриманих, а також робить істотний профілактичний вплив на інших нестійких осіб;
- 4) це дозволяє заощаджувати сили й засоби органів внутрішніх справ, оскільки несвоєчасне (через значний час після вчинення) розкриття злочину спричиняє витрачання на ці кримінальні справи часу і сил, необхідних для вирішення інших завдань.

Нарешті, практичне значення організації роботи по гарячих слідах полягає й у тому, що навіть при нерозкритті злочину на першочерговому етапі (у строк, що може бути визначений як період роботи по гарячих слідах) здійснені заходи, як правило, дадуть більший обсяг інформації, чим при іншій організації діяльності, і тим самим будуть сприяти успішному завершенню роботи на наступному етапі.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – К.: Центр навч. л-ри, 2012. – 292 с. Новий Тлумачний словник української мови. У 3-х томах (200 000 слів). – К.: Вид-во “АКОНІТ”, 2008. – Т. 1. – 928 с.

2. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 року № 575 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-organizaciyu-vzaemodiyi-organivdosudovogo-rozsliduvannj-doc119907.html>.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. І голов. Ред.. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2003. – 1440 с.

4. М. Ю. Будзієвський. Криміналістика (курс лекцій) : навчальний посібник / М. Ю. Будзієвський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська. — Д. : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. — 397 с.

5. Приловський В. В. Визначення поняття «розкриття злочину по гарячих слідах». / Державна політика у сфері кримінальної юстиції та забезпечення правопорядку в Україні : Матеріали науково-практичного семінару (28 лютого 2008 р.). – Дніпропетровськ, 2008. – С. 186-190.

Махтура Катерина Сергіївна,
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Плетенець Віктор Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики, судової
медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ

Україна, з початку її незалежності, проголошує себе соціальною та правовою державою, діяльність якої здійснюється відповідно до принципу верховенства права, згідно з яким головною цінністю країни є людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність та безпека [1].

Дане положення вказує на те, що вищезазначені блага є найціннішим та повинні мати ефективний механізм захисту. Однак, в умовах